

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Oslo 4. desember 2019

Bremangerlandet Vindpark AS – La Naturen Leve sitt innspill til søknad om konsesjonspliktige endringer og MTA datert 14. oktober 2019

NVE overleverte forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land til OED 1. april 2019. I den forbindelse sendte NVE v / vassdrags- og energidirektøren et brev til OED 11. april 2019. I brevet fremgår det at meldinger og søknader om å etablere vindkraftverk ikke vil bli behandlet eller sendt på høring før nasjonal ramme er fastsatt av departementet. I brevet 11. april skilles det ikke mellom søknader datert før eller etter 1. april 2019. Brevet må derfor tolkes som å omhandle alle søknader og meldinger.

Selv om nasjonalrammen nylig ble skrotet, har både NVE og OED gjentatte ganger gitt uttrykk for at det vil bli etablert en forbedret praksis mht. behandling av konsesjonssøknader.

La Naturen Leve er av den oppfatning at Bremangerlandet Vindpark AS bør behandles i henhold til den praksis som både NVE og OED formidler at de vil etablere. Dette burde være spesielt viktig for et vindkraftverk som er tenkt etablert i et område NVE selv ekskluderte i forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land.

Manglende konsekvensutredninger

I søknad om konsesjonsendring 14. oktober 2019 skriver tiltakshaver på side 3 at man vurderer det dithen at det ikke er nødvendig med full konsekvensutredning i forbindelse med endringssøknaden.

La Naturen Leve er av den oppfatning at dette ikke er i samsvar med den bedring av konsesjonspraksis som både NVE og OED flere ganger har gitt uttrykk for at de vil etablere.

La Naturen Leve er også av den oppfatning at en økning av totalhøyden på ca. 15 % er såpass vesentlig at det vil bidra til ytterligere konflikter å ikke utarbeide nye og oppdaterte konsekvensutredninger.

Konsesjonssøknad og konsekvensutredninger er datert 15. august 2011. Uavhengig av vurderingene ovenfor mener La Naturen Leve at det ikke er akseptabelt å gi konsesjon basert på utredninger som snart er 10 år gamle. Det vil snarere bidra til å svekke tilliten til saksbehandlingen.

Ansvar for fjerningskostnadene

Følgende betingelse fremgår av anleggskonsesjon punkt 5.2: «Konsesjonær skal innen utgangen av det 12. driftsåret for anlegget oversende NVE et konkret forslag til garantistillelse som sikrer kostnadsdekning for fjerning av vindturbinene og tilbakeføring av området ved utløp av driftsperioden, jf. energilovforskriften § 3-5 d.»

8. november 2019 ble det kjent gjennom media at det ikke er etablert et tilfredsstillende system for å sikre at det blir stillet garanti for fjerningskostnadene. NVE har heller ikke etablert et system for å følge opp de som ikke har stillet slik garanti innenfor fristen.

24. november 2019 ble det kjent gjennom media at norske myndigheter ikke vet hvem som er eiere av et stort antall vindkraftanlegg som er bygget i Norge. Det vil i praksis si at når det blir aktuelt å be om forslag til garantistillelse innen utgangen av det 12. driftsåret, så vet ikke norske myndigheter hvem man skal henvende seg til.

La Naturen Leve er av den oppfatning at Bremangerlandet Vindkraftverk AS ikke bør få konsesjon før NVE har etablert en praksis som sikrer at regelverket for fjerningskostnader blir fulgt. Dette gjelder både at det blir stillet forslag til garanti innen det 12. driftsåret, og at man etablerer et system som sikrer at NVE faktisk vet hvem man skal henvende seg til når garantistillelsen skal fremlegges.

Dagens praktisering av regelverket har som konsekvens at grunneiere og / eller kommune risikerer å bli påført en svært stor økonomisk kostnad for fjerning av turbinene.

Negative grunneiere

Det hevdes i konsesjonssøknaden 15. august 2011 punkt 2.2 at Bremangerlandet Vindpark AS har inngått frivillige avtaler med et stort flertall av hjemmelshaverne i de 5 utmarkssameiene som vil bli berørt av vindkraftanlegget.

I tiden mellom 2011 og 2019 har det vært hjemmelsoverdragelser for flere eiendommer, med det resultat at flere av grunneierne nå er negative.

Vi har fått opplyst at grunneieravtalene som i sin tid ble inngått med Bremangerlandet Vindpark AS ikke er tinglyste. Det er dermed en risiko for at grunneieravtalene ikke er gyldige der det har vært arv eller omsetning av eiendom, og nye hjemmelshavere er negative til vindkraft.

I 2011 var det flertall for vindkraft i alle 5 utmarkssameiene. Vi har fått opplyst at i et av sameiene er det nå 4 grunneiere som er mot vindkraft i utmarken og 4 grunneiere som er for. Her er det tenkt plassert 2 turbiner. I et annet sameie er det nå opplyst å være 8 grunneiere som er mot og 5 grunneiere som er for. Her er det planlagt 6 turbiner. Det vil si at 8 / 18; ca. 44 %, av turbinene er tenkt plassert i utmark der et flertall av sameierne ikke ønsker vindkraft i utmarken. De 5 sameiene under ett er ca. 47 % av grunneierne negative, og det er negative grunneiere i alle sameiene.

Vi har fått opplyst at kompensasjon til grunneierne er fordelt i henhold areal innenfor planområdet, og ikke i henhold til antall turbiner i de enkelte sameiene. I 2 av sameiene er det relativt store arealer innenfor planområdet hvor det ikke er tenkt plassert turbiner. Vi er kjent med at det diskuteres hvorvidt disse områdene skal gå ut av planområdet for vindkraftanlegget.

La Naturen Leve ser det som konfliktskapende at utmark som ikke er relevant for planområdet hensyntas i den kompensasjon som fordeles mellom grunneierne.

I tillegg er det konfliktskapende at negative grunneiere får et betydelig antall turbiner i utmarken. Disse grunneierne blir, mot sin vilje, sittende med fjerningsansvaret og en rekke andre ulemper for turbinene. Fjerningskostnad pr. turbin kan anslås til ca. kr. 5 millioner. Fjerning av veier og tilbakeføring av natur for øvrig kommer i tillegg.

La Naturen Leve er av den oppfatning at det bør bringes klarhet i om det er rettslig grunnlag for å påføre de grunneierne som ikke vil ha vindkraft i sin utmark fjerningsansvaret for turbiner. Dette gjelder alle grunneiere, også de som er i mindretall innenfor sitt sameie.

La Naturen Leve er av den oppfatning at planområdet bør reduseres slik at det ikke omfatter ubrukt utmark slik som beskrevet ovenfor. I tillegg bør de sameiene der det ikke er et flertall av positive grunneiere utgå fra planområdet.

Det som er beskrevet ovenfor er egnet til å svekke tilliten til saksbehandlingen og til å øke det lokale konfliktnivået. Vi mener også det er i strid med alminnelig rettsoppfatning.

OED's omgjøring av NVE's avslag

NVE avslo konsesjonssøknaden til Bremangerlandet Vindpark AS 1. desember 2015. I vedtak 6. juni 2017 tok OED de 4 innkomne klagen til følge, og omgjorde vedtaket slik at vindkraftanlegget fikk konsesjon. Det er her verd å merke seg at Bremanger kommune ikke anket NVE's avslag.

Klagen fra Knutholmen AS er begrunnet med at vindkraftverket ville føre til økt etterspørsel etter overnatting samt at fylkesveien fra Smørhamn til Oldeide vil bli oppgradert.

Klagen fra Vindkraftforum Sogn og Fjordane er begrunnet med at vindkraft vil være svært viktig for næringsutviklingen i fylket.

I søknad om konsesjonsendringer 14. oktober 2019 blir det nå på side 4 fremhevet at det vil føre til betydelige anleggstekniske og økonomiske utfordringer å bruke fylkesveien fra Smørhamn til Oldeide, slik at dette er ikke lenger et alternativ. Man vil i stedet bruke eksisterende ferjekai på Oldeide for ilandføring av vindturbiner og utstyr til transformatorstasjonen.

Det fremstår som underlig at ikke slike vesentlige momenter ble vurdert i 2011. Dette understreker betydningen av at det ikke bør aksepteres å basere utbyggingen på snart 10 år gamle konsekvensutredninger.

Som det fremgår nedenfor er det svært lite, om noe, lokal verdiskapning av vindkraft.

I forbindelse med arbeidet med nasjonal ramme for vindkraft på land er det en uttrykt målsetting at det skal være behov for minst mulig nytt kraftnett. Følgende fremgår av bestilling av nasjonalrammen fra departementet 9. februar 2017: «Det er et poeng å lokalisere vindkraft slik at det ikke er nødvendig å bygge mye nytt kraftnett.»

Bestillingen fra OED er datert før omgjøringen av konsesjonen til Bremangerlandet Vindpark AS.

Det kan virke som OED har gitt konsesjon til Bremangerlandet Vindpark AS på sviktende kunnskapsgrunnlag.

Lokal forankring og behov for kraften

I et intervju 15. juni 2019 understreker olje- og energiministeren at to forhold skal være avgjørende for utbygging av lønnsom vindkraft: Prosjektene skal ha lokal støtte og det skal være behov for kraften.

Det vises også til vassdrags- og energidirektørens foredrag på NVE's vindkraftdager 3. juni 2019. Det ble her fremhevet at NVE vil ha økt lokal forankring når vindkraftanlegg bygges.

Det faktum at Bremanger kommune ikke anket NVE's avslag kombinert med at bortimot halvparten av grunneierne er negative, bidrar til å svekke den lokale forankring av vindkraftprosjektet.

I dette tilfellet er det ikke behov for kraften. Sogn og Fjordane er landets tredje største kraftfylke, og produserer i et normalår ca. 17 TWh kraft. Av dette forbrukes ca. 7 TWh i næringsliv og private husholdninger innenfor fylket. De resterende 10 TWh som eksporteres ut av fylket er om lag samme størrelse som årlig eksporteres ut av Norge.

Lokal verdiskapning

I 2018 publiserte Norges Handelshøyskole en undersøkelse fra Tyskland der man sammenlignet 400 fylker over en åtteårsperiode, noen fylker med vindkraftverk og noen uten. Resultatet er at det ikke er sporbare økonomiske effekter av vindkraftanlegg, hverken i anleggsfasen eller i driftsfasen. Det er altså ingen lokaløkonomisk effekt av vindkraftproduksjon.

Hovedkontrakten for anleggsarbeidet på vindkraftanlegget på Hennøy i Bremanger kommune gikk til Risa AS i Rogaland. Verdiskapningen er ikke lokal og heller ikke regional, selv etter fylkessammenslåingen.

Hovedkontrakten for anleggsarbeidet på vindkraftanlegget på Guleslettene i kommunene Flora og Bremanger gikk til Stangeland Maskin AS, også hjemmehørende i Rogaland. Verdiskapningen er heller ikke her lokal og heller ikke regional, selv etter fylkessammenslåingen.

Det fremgår av hjemmesiden til Kvalheim Kraft at den daglige driften av vindkraftanlegget på Mehuken, også det i Sogn og Fjordane, er fjernstyrt fra Enercons driftssentral i Tyskland. Enercon stiller også med eget servicepersonell.

I mai 2014 ble det kjent at driften av Solheim Hytter og Tomter AS i Engerdal ble nedlagt som følge av planer om vindkraft i Engerdal. Kundene ville ikke ha hytte med utsikt til et vindkraftanlegg, og 8 ansatte mistet jobben.

I henhold til informasjon innhentet fra NVE vil i alt ca. 30 bolighus, fritidsboliger og seterhus bli omfattet av støy over Lden 40 dBA. Disse eiendommene vil, etter all sannsynlighet, bli helt eller delvis verdiløse. La Naturen Leve er av den oppfatning at dette verditapet må kompenseres av Bremangerlandet Vindpark AS.

Vindkraftverket på Bremangerlandet vil høyst sannsynlig ha negativ verdiskapning.

Ny stor kraftlinje

Det er i dag ikke kraftnett på Bremangerlandet som kan ta imot kraften fra vindkraftanlegget. Ifølge søknad om konsesjonsendring 14. oktober 2019 side 5 vil det komme nytt stort luftspenn på 132 kV med ny transformatorstasjon med spenningsnivå 33 kV. Det nye store luftspennet vil komme i nærheten av Nord – Europas høyeste sjøklippe, Hornelen, og er i seg selv et betydelig og konfliktskapende naturinngrep.

Nytt kraftnett er i denne forbindelse å anse som en samfunnskostnad.

Samfunnskostnaden i form av oppgradert luftspenn, kombinert med negativ verdiskapning som beskrevet ovenfor, innebærer at vindkraft på Bremangerlandet totalt sett fremstår som et samfunnsmessig ulønnsomt prosjekt.

Det faktum at det NVE har ekskludert det samme området i nasjonalrammen underbygger denne konklusjonen.

Det vises også til NVE's «Prioriteringskriterier for konsesjonsbehandling av vindkraftprosjekter». Det fremgår i punkt 3 at nærhet til nett med ledig kapasitet er et viktig kriterium for tildeling av konsesjon. Noe det altså ikke er på Bremangerlandet.

Iskast

Følgende fremgår av MTA punkt 9.1 side 33 om ising: «og samlet sett vurdert til middels sannsynlighet for Bremangerlandet Vindpark.

Dette virker som en nedtoning og ufarliggjøring av de faktiske forhold. I konsesjonssøknad fra SAE Vind for Ulvegveina juni 2011 i Solund, en annen kystkommune i Sogn og Fjordane, fremgår følgende i kapittel 5.6: «Prosjektområdets plassering i terrenget, både høyde over havet og nærhet til sjøen, medfører at store deler av området er godt eksponert for ising.»

Årsrapporten for Sunnfjord Energi for 2017 avsnittet «Direktøren har ordet» omhandler i helhet problemene med ising med tunge snøfall som knekte om lag 700 meter av kraftlinjen i Ytre Sula, også det i kystkommunen Solund.

Støy i driftsperioden

I forbindelse med nasjonal ramme for vindkraft på land har NVE fått utarbeidet 21 temarapporter, hvorav en som omhandler nabovirkninger. Støy har en sentral plass i denne rapporten. D.v.s. at det er av nasjonal betydning at vindkraftutbygger forholder seg til et regelverk for støy.

Støy i driftsperioden til vindkraftanlegget på Bremangerlandet er behandlet i MTA punkt 7.2 sidene 31 og 32. Det fremgår her at 4 hytter og 6 stølshus får støybelastning over Lden 45 dBA.

Ifølge høringsbrevet fra NVE 1. november 2019 pålegges vindkraftutbygger å orientere alle som blir påvirket av støy over Lden 40dBA ut fra verst tenkelig situasjon. Vi er enig i at verst tenkelige situasjon skal legges til grunn ved vurdering av støyvirkninger. I henhold til informasjon innhentet fra NVE vil i alt ca. 30 bolighus, fritidsboliger og stølshus bli omfattet

av støy over Lden 40 dBA. Et betydelig antall fastboende og ferierende vil bli plaget med støy i tillegg til risiko for helseplager.

Det fremgår av MTA side 32 at vindkraftutbygger vil søke å kompensere gjennom minnelige avtaler i de tilfeller støygrensene blir oversteget.

Vi mener NVE ikke bør tillate at det skal være mulig å inngå avtaler som i realiteten innebærer at kraftutbygger kan kjøpe seg ut av støyproblemene, og på den måten omgå regelverket. Vi er av den oppfatning at det vil bidra til å undergrave tilliten til regelverket samtidig som det er konfliktskapende i lokalsamfunnet.

Større turbiner, fugletrekk og rødlistede arter

I konsesjonssøknad og konsekvensutredninger 15. august 2011 er fugl omtalt som en del av punkt 9.6 Naturmiljø. På side 60 blir det hevdet at havområdene utenfor Bremanger er sentralt i forhold til det store fugletrekket. Uten noen form for sannsynliggjøring eller faglig underbygging fremsettes følgende påstand: «Det er truleg at mykje fugl heller flyg rundt enn over Bremangerlandet ettersom oppstigninga over fjellet vil koste mykje energi.»

Bremangerlandet Vindpark AS skriver følgende i søknad om konsesjonsendring 14. oktober 2019 i punkt 3.4 Fugletrekk på side 7: «Endra tal på turbinar frå 26 til 18 vil redusere konfliktpotensialet mellom prosjektet og trekkande fugl.»

Dette er påstander som ikke er dokumentert, og som det derfor er grunn til å se nærmere på.

NVE avslo konsesjonssøknaden fra Bremangerlandet Vindpark AS 1. desember 2015. På side 20 i bakgrunn for vedtak viser NVE til at Miljødirektoratet gitt konfliktkategori D - E for vindkraftanlegget på Bremangerlandet. Det vil i praksis si at det er svært vanskelig eller umulig med avbøtende tiltak. Miljødirektoratet fremhever at flere rødliste- og ansvarsarter hekker i influensområdet. Det er også trukket frem at det sannsynligvis går fugletrekk over eller nær planområdet.

NVE og Miljødirektoratet sine konklusjoner er altså det motsatte av det som er formidlet av Bremangerlandet Vindpark AS.

De opprinnelig konsesjonssøkte vindturbinene har en navhøyde på 80 meter og rotordiameter på 101 meter. D.v.s at rotorbladene sveiper ca. 30 meter over bakken. Vindturbinene som det nå søkes om har en navhøyde på 83 meter og rotordiameter på 133 meter. D.v.s at rotorbladene sveiper ca. 17 meter over bakken.

I MTA 14. oktober 2019 sidene 26 og 27 konstaterer utbygger at 3 av de 18 omsøkte turbinene; ca. 17 %, er i konflikt med NINA sin vurdering av konsekvenser for fugletrekk som ble foretatt fra april til september 2018.

I NINA sitt tilleggsnotat 2. september 2019 side 5 konkluderes det med at «Fuglene som fløy under 200 meter over bakken står i fare for å kolliderer med vindturbinene.» NINA foreslår på side 6 som et mulig avbøtende tiltak å flytte turbinene T05, T17 og T18.

Det fremkommer av Fylkesmannen i Vestland sitt innspill til høringen om vindkraftverket på Lutelandet 7. mars 2019 side1 at økt sveipeareal innebærer økt risiko for fugletrekket langs kysten.

Fylkesmannen i Vestland skriver i klage på godkjenning av MTA for Lutelandet i Fjaler kommune i Sogn og Fjordane 19. august 2019 sidene 3 og 4 at man allerede i 2011, ved hjelp av fugleradar, konstaterte at det gikk et langt mer omfattende trekk over Bremangerlandet enn ute ved sjøen. Et ganske konservativt anslag tilsier at et par millioner trekkfugler årlig passerer over det arealet der Bremangerlandet vindkraftanlegg er tenkt plassert.

Fylkesmannen sin klage er vedlagt dette brevet. I tillegg til vurderingene ovenfor vises det til kartet på side 6. Den øverste ovale markeringen er Bremangerlandet.

I nasjonal ramme for vindkraft som ble overlevert fra NVE til OED 1. april 2019 er den delen av Bremanger kommune hvor planområdet er lokalisert ekskludert av NVE, ref. oppdatert eksklusjonskart 20, side 11. På side 4 om kart 20 fremgår det at «Analyseområdet anses som svært viktig for fugletrekk.»

Det er altså av nasjonal betydning at det ikke kommer vindkraft på Bremangerlandet.

Fylkesmannen sine brev, NINA sine vurderinger og NVE sitt forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land er alle datert før søknad om konsesjonsendring. Dette etterlater et inntrykk av at vindkraftutbygger uttaler seg mot bedre vitende.

Føre var – prinsippet bør uansett gjøres gjeldende når det er tvil om det er positiv effekt av tiltaket, slik som er tilfellet med vindkraftverket på Bremangerlandet.

Nasjonal ramme for vindkraft på land

Deler av Bremanger kommune, inkludert planområdet for Bremangerlandet vindkraftanlegg, er ekskludert for vindkraftutbygging av NVE, jfr. oppdatert eksklusjonskart område 20 side 11.

Konklusjon

Energiloven paragraf 10-3, 4. ledd lyder som følger:

«Dersom konsesjon er gitt på grunnlag av uriktige eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning, eller konsesjonæren overtrer denne lov eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av loven, kan konsesjonen trekkes tilbake.»

La Naturen Leve er av den oppfatning at konsesjonen til Bremangerlandet Vindpark AS er gitt på sviktende grunnlag, og dermed bør trekkes tilbake.

Argumenter som fremføres i klagene som OED tok hensyn til da departementet omgjorde NVE's avslag stemmer ikke med de faktiske forhold. Informasjonen som er formidlet om større turbiner og fugletrekk står i sterk kontrast til konklusjonen til Miljødirektoratet og Fylkesmannen i Vestland fylke. Det etterlates et inntrykk av at vindkraftutbygger uttaler seg mot bedre vitende.

Følgende fremgår av bestilling av nasjonalrammen fra departementet 9. februar 2017: «Det er et poeng å lokalisere vindkraft slik at det ikke er nødvendig å bygge mye nytt kraftnett.»

Det er derfor i strid med regjeringens politikk når OED det 6. juni 2017 gir konsesjon til Bremangerlandet Vindpark AS som medfører en helt nytt stort 132 kV luftspenn.

Subsidiert mener La Naturen Leve at, under henvisning til brevet fra NVE 11. april 2019 og etterfølgende kommunikasjon, godkjenning av konsesjonsendringer og MTA- og detaljplan 14. oktober 2019 bør forventes og behandles i samsvar med den praksis NVE og OED vil etablere. Dette er spesielt relevant i dette tilfellet siden Bremangerlandet er ekskludert for vindkraft i NVE's forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land.

La Naturen Leve er av den oppfatning at det ikke er tilstrekkelig å gi konsesjon basert på konsekvensutredninger som snart er 10 år gamle. Det gjelder særlig i dette tilfellet der totalhøyden på turbinene øker med ca. 15 %. Dette vil heller ikke være i samsvar med den bedre praksis NVE og OED gjentatte ganger har gitt uttrykk for at de vil etablere.

Turbiner som er i konflikt med NINA's anbefalinger bør flyttes eller fjernes.

Bremangerlandet Vindpark AS bør kompensere for verdifall på fast eiendom.

Det faktum at Bremanger kommune ikke anket NVE's avslag 1 desember 2015, kombinert med at bortimot halvparten av grunneierne er negative, bekrefter at prosjektet ikke har tilstrekkelig lokal forankring.

Sameier der det ikke er flertall for vindkraft bør utgå fra planområdet. Det samme gjelder utmark som ikke er relevant for planområdet.

Bremangerlandet Vindpark AS bør ikke få konsesjon før det er etablert et system som sikrer at konsesjonær stiller garanti for fjerningskostnadene. Det bør heller ikke gis konsesjon før det er etablert et system som sikrer at myndighetene vet hvem man skal henvende seg til for å få fremlagt slik garanti; hvem som er eiere av vindkraftanleggene.

La Naturen Leve stiller seg tvilende til om det er rettslig grunnlag for å pålegge grunneiere som ikke ønsker vindturbiner i utmarken risikoen for fjerningsansvaret for vindturbinene. Dette bør uansett avklares før konsesjonsendringer og MTA godkjennes.

Vennlig hilsen
La Naturen Leve

Marino J. Ask
Styreleder

Inger Leirvåg
Styremedlem

Kopi: Bremanger kommune

Vedlegg: Fylkesmannen i Vestland sin klage 19. august 2019

Vedlegg: Kart over planområdet med eiendomsgrenser